

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ НА ЕТАПІ РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ

Кусевич О.М., студ.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.В. Комірна**
Київський національний торговельно-економічний університет

Досвід розвинених країн світу показує нам широкі можливості ефективності проведення аудиту, диктує нові шляхи розвитку та вдосконалення контролю фінансової звітності. В історії розвитку аудиту існують приклади, які напряду пов'язані із банкрутством світових компаній через неправильність аудиторських висновків. По-перше, негативний досвід американської компанії «Ентон», яка була успішною у розвитку інновацій, проте за добу стала ліквідованою, адже було виявлено, що фінансовий стан компанії був сфальсифікований. До цієї справи були причетні спеціалісти аудиторської компанії «Arthur Andersen», які надали позитивні висновки для «Ентона». Аудиторська компанія понесла величезні збитки та втратила довіру у клієнтів і, як наслідок, була ліквідована.

За останні роки в Україні спостерігалася негативна динаміка щодо ефективності надання аудиторських послуг. Так, протягом 2014-2017 років за даними офіційної статистики України неплатоспроможними визнано 88 банків, з яких лише 5 мали негативні висновки аудиторів. Це, у свою чергу, вимагає посилення контролю над аудиторськими компаніями та запровадження нових норм регулювання аудиторів в цілому.

Значний внесок у наукове та практичне дослідження розвитку аудиторської діяльності зробили вітчизняні вчені такі як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.І. Дорош, К.О. Назарова, М.О. Никонович, С.Я. Зубілевич, О.А. Петрик, В.Я. Савченко, В.О. Шевчук та інші. Проте, в умовах нестабільності вітчизняної економіки та вітчизняного законодавства виникає необхідність дослідження питань вдосконалення аудиту та чинного законодавства в даній сфері.

Незважаючи на нестабільну ситуацію в Україні, політичні та економічні проблеми, з кожним роком аудит все більше розвивається та вдосконалюється.

Основними проблемами сучасного професійного аудиту є розробка та впровадження економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності,

розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг тощо.

Протягом останніх років спостерігається відсутність достатнього законодавчого фундаменту і досвіду судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм), відсутні методики оцінки розмірів збитку користувачів від неякісного аудиту, суди не завжди вирішують справи і впроваджують їх у життя, страхові фірми не здатні і не підготовлені до масового страхування аудиторської відповідальності.

Основу юридичних перешкод складає неузгодженість правових систем різних країн світу. Що стосується економічних, то слід зазначити, що вони характеризуються різною орієнтацією користувачів фінансової звітності та різними етапами технологічного розвитку і технологічного забезпечення економічної діяльності, тобто застосування сучасних технічних засобів для раціонального управління господарськими та економічними процесами.

Необхідно відзначити, що у 2018 році було зроблено великий крок у розвитку організаційно-методичного забезпечення аудиторської діяльності в Україні, а саме підписано Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Відповідно до змін внесених до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» збільшилося коло підприємств, установ та організацій, що мають проходити обов'язковий аудит. Тому для тих організацій (підприємств, що становлять суспільний інтерес, мікропідприємств, малих, великих), які повинні надавати звітність разом із аудиторським висновком питання впровадження нового закону набуло особливої актуальності.

Закон України визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні. Як і будь-який нормативно-правовий акт, він має позитивні і негативні сторони для тих чи інших сфер економіки, фізичних та юридичних осіб, має своїх прихильників та тих, хто залишається невдоволеними новими змінами законодавства.

Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» встановлюється новий порядок атестації аудиторів, для забезпечення гарантій високого рівня їх знань; запроваджується механізм страхування професійної відповідальності аудиторів перед третіми особами та інше.

Також, питання отримання сертифікату аудитора нині є особливо актуальним. Даний закон передбачає велику кількість вимог, які необхідно виконати для того, щоб отримати сертифікат аудитора.

Позитивним аспектом є те, що можливість отримати сертифікат надаватиметься лише тим особам, які є компетентними у даній галузі, склали успішно іспити та підтвердили свої знання. Негативним фактором залишається те, що Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» має низку невизначеностей, зокрема не вказано форму оплати при проходженні практичної підготовки, конкретний вид практики та інші аспекти, що не дають змоги конкретно розуміти усі умови проходження практики.

У Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» зазначено, що особа, яка бажає отримати сертифікат аудитора, повинна набути практичних навичок з аудиту, шляхом стажування або працевлаштування в аудиторську фірму. Це, очевидно, зумовить можливість торгівлі свідоцтвами про стажування. За такої ситуації, доцільно Міністерству фінансів надати чіткий перелік організацій, які зможуть видавати такі документи, обов'язки під час стажування та інше.

Ще одним недоліком є те, що аудитор та аудиторська компанія не несуть дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової, кримінальної відповідальності за подання Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку інформації про емітента, навіть якщо такими діями завдано шкоди юридичним або фізичним особам. За такої ситуації виникає лише одне питання: навіщо підприємствам аудитори, які не несуть жодної відповідальності за недостовірну аудиторську думку. Це зумовлює необхідність врегулювання умов надання та розголошення конфіденційної інформації.

Від підприємств, що становлять суспільний інтерес, вимагається здійснювати ротачію суб'єктів аудиторської діяльності після 10 років надання послуг з обов'язкового аудиту з можливістю подовження періоду ротачії у разі проведення публічного тендеру. Проте це зумовлює певні рамки для вибору аудиторської компанії, цей вибір стає більш обмеженим і через те, що фірми не зможуть взяти участь у тендері через надання ними клієнту неаудиторських послуг.

Загалом, впровадження даного закону дозволить гармонізувати національне законодавство у даній сфері із нормами Європейського Союзу. Це у свою чергу надасть можливість посилити залучення додаткових іноземних інвесторів у нашу країну.